

Socialdepartementet

Yttrande avseende betänkandet Ombuds tillgång till vård- och omsorgsuppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården (SOU 2021:39)

Region Kalmar län har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet Ombuds tillgång till vård och omsorgsuppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården. Region Kalmar län (i det följande benämnt RKL) lämnar följande synpunkter på de förslag som redovisas:

Ombuds elektroniska tillgång till vård- och omsorgsuppgifter

I enlighet med utredningen bör patienten i de allra flesta fall kunna skraddarsy sitt medgivande så att det motsvarar vad patienten egentligen vill. Begränsningar i tid och till en vårdenhets ska kunna göras för varje person för sig. Om patienten utsett flera personer ska vidare begränsningarna kunna göras olika för respektive person. Patienten ska vidare även när som helst kunna ändra sitt medgivande och införa eller ta bort en begränsning. RKL är positiv i sak till möjligheten för patienterna att kunna skraddarsy sina medgivanden. Dock håller RKL inte med om att en sådan skraddarsydd lösning är enkel och billig för vårdgivaren att hantera. RKL befarar att sådana digitala lösningar som medger att medgivanden ska kunna skraddarsys utefter varje patients särskilda önskemål är både kostsamma och komplicerade att utveckla.

Den föreslagna regleringen ställer vidare inga precisa krav på vilka IT-system som ska användas. Varje region eller kommun kan således välja att utforma sitt eget IT-system. Att alla regioner och kommuner ska utveckla egna lösningar anser RKL vara dåligt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Regioner och kommuner samverkar genom Inera. Här finns i dagsläget både ombudstjänst och samtyckestjänst men dessa behöver utvecklas för att kunna möta behoven i förslaget. Sådan utvecklingen kommer också att medföra kostnader.

Utredningen har tidigare föreslagit lagstiftning om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (SOU 2021:4). Aktuell utredning avser att komplettera denna utredning med motsvarande bestämmelser om ombuds elektroniska tillgång. Med anledning av detta vill RKL hänvisa till sitt tidigare remissvar där RKL framfört att en avgränsning till enbart äldre eller

personer med funktionsnedsättningar är till nackdel och att en bredare ansats hade varit önskvärd.

HOSP-registret på internet och annan elektronisk tillgång till HOSP-registret

RKL har idag en ständig tillgång till uppdaterade HOSP-uppgifter genom Katalogtjänst HSA (nedan kallad HSA). Uppgifter om legitimation, specialistkompetens och förskrivningsrätt är en förutsättning för att kunna säkerställa att rätt medarbetare i vården kommer åt rätt information och får göra rätt saker i rätt tid. Tillgång till dessa uppgifter är även en viktig förutsättning för att stora delar av nationell e-hälsa ska fungera.

I dagsläget hämtar Inera AB, för RKLs räkning, regelbundet stora mängder uppgifter från HOSP-registret genom utlämnande på fil från Socialstyrelsen. Förfrågan innehållandes person-id för medarbetare inom RKL besvaras med uppgift om legitimation, specialistkompetens samt ev. förskrivningsrätt och förskrivarkod. Med dessa uppgifter uppdateras medarbetarens behörigheter i HSA. RKL är beroende av att dessa uppgifter finns tillgängliga och uppdaterade i HSA. Behörigheter till IT-tjänster inom nationell e-hälsa är idag också till stor del baserade på HOSP-uppgifter från HSA. Med anledning av att möjligheten till regelmässigt utlämnande på medium för automatiserade behandling tas bort ut förordningen, observerar RKL att det kommer att behöva ske förändringar avseende hur HOSP-information inhämtas för användning inom IT-lösningarna för nationell e-hälsa.

Förskrivningsrätt och förskrivarkod

Enligt utredningens förslag ska uppgifter om legitimation och specialistkompetens från HOSP-registret vara tillgängliga över Internet, även i större mängder via ett API. Enligt utredningens förslag ska dock inte uppgifter om förskrivningsrätt och förskrivarkod vara tillgängliga via internet. RKL anser inte att dessa uppgifter bör finnas tillgängliga via internet men att uppgifterna behöver kunna inhämtas på annat sätt, via annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst. Uppgift om förskrivningsrätt och förskrivarkod behövs för att kunna verifiera korrekt behörighet för förskrivning, för åtkomst till en patients läkemedelslista och är även viktig information för behörighetsstyrningen inom nationell e-hälsa. Exempelvis vid förskrivning av läkemedel genom Ineras tjänst Pascal för hantering av dosläkemedel så hämtas uppgifter om användarens förskrivningsrätt och förskrivarkod. Om dessa uppgifter inte finns tillgängliga för kontroll vid förskrivningstillfället får man förlita sig på att användaren enbart förskriver de läkemedel som denne har rätt att förskriva samt att användaren manuellt anger sin sjuisiffriga förskrivarkod på rätt sätt. Risken för fel och ogiltiga recept ökar och kan därmed också äventyra patientens tillgång till sina förskrivna läkemedel.

Mot bakgrund av ovanstående anser RKL att förordningen bör utökas med ytterligare ett ändamål avseende verifiering av behörighet för förskrivning av läkemedel. Detta för att möjliggöra att den verifiering av korrekt behörighet för förskrivning som idag sker kan fortsätta även efter att den nya förordningen trätt i kraft. RKL ser även att det finns ett behov av tillgång till uppgifter om förskrivarkod och förskrivningsrätt genom annat elektroniskt

utlämnande till även Inera och leverantörer av IT-tjänster för förskrivning av läkemedel och inte bara till myndigheter och offentliga eller privata vårdgivare. Då förskrivningsrätten kan förändras över tid (exempelvis inskränkas) behövs sådan tillgång kunna ges regelbundet för att regelbundet kunna kontrolleras och inte bara i enstaka fall.

Tillgänglighet till HOSP-uppgifter

När det gäller tillgängligheten till de HOSP-uppgifter som ska vara tillgängliga via Internet, direktåtkomst eller genom annat elektroniskt utlämnande vill RKL även lyfta fram att idag tillhandahålls de HOSP-uppgifter som krävs i samband med behörighetskontroll i IT-tjänsten från HSA med en avtalad tillgänglighet på 99,95 %. Denna tillgänglighet är nödvändig för att vården ska fungera och uppgifterna behöver därför, även fortsättningsvis, ha samma tillgänglighet.

Bara personnummer och samordningsnummer får användas som sökbegrepp

RKL ställer sig positiv till det förslag som framkommer i utredningen där det rekommenderas att Socialstyrelsen alltid begär ut samordningsnummer för utländska personer som beviljas svensk legitimation för utövande av vårddyrke. Det skulle säkerställa informationen i HOSP-registret och underlätta för RKL som idag har problem med manuell hantering av personer som arbetar i vårddyrken, vars behörighet inte kan verifieras då det inte går att matcha personnummer eller samordningsnummer mot HOSP.

Då HOSP-uppgifterna, i enlighet med förslaget, enbart kommer att vara sökbara via Internet utifrån fullständigt person- eller samordningsnummer vill RKL även lyfta fram att det finns en stor risk att vårdgivarna kommer att få ta emot många förfrågningar avseende utlämnande av personnr/samordningsnummer för de behandlare som man önskar kontrollera.

Förenklad behörighetskontroll ur ett HR-perspektiv

Ur ett HR-perspektiv ser RKL mycket positivt på en förenklad behörighetskontroll. I slutskedet av en rekrytering till ett legitimationsyrke ska alltid giltig yrkeslegitimation, och att inga tillsyns- och klagomålsärenden finns registrerade, kontrolleras. Det görs idag genom att HR-konsult eller HR-assistent mailar till Socialstyrelsens funktionsbrevlåda. Under våren 2020 deltog RKL i Socialstyrelsens förstudie om digital hantering av legitimationsregistret HOSP. I augusti 2020 lämnade RKL synpunkter på ett förslag om ny lösning, D-HOSP GUI, som innebar att Socialstyrelsen skulle bygga ett gränssnitt mot D-HOSP som regionerna via en webbsida hos Socialstyrelsen skulle ges tillgång till. RKL svarade då att en sådan lösning skulle vara mycket positiv för RKL då det skulle underlätta och effektivisera rekryteringsprocessen.

Utifrån det nu aktuella betänkandet så innebär det samma funktionalitet för RKL. Det vill säga att ur HR-perspektivet ser RKL en förenklad behörighetskontroll som mycket positiv. Det skulle effektivisera och förenkla administrationen i rekryteringsprocesserna.